

Slovania vošli do dejín strašným spôsobom

Pavel Dvořák (66) - ako znalec histórie sa viacerými dielami literatúry faktu, televíznymi seriálmi a vydavateľskými aktivitami zaslúžil o popularizáciu dejín Slovenska a Slovákov. Od roku 1992 vedie vlastné vydavateľstvo Rak v Budmerciach. Napísal: *Odkryté dejiny, Zlatá kniha Bratislavy, Zázrak obilného zrnka, Podivný barón, Kto zabil Zingora, Krvavá gróška Alžbeta Balthoryová - fakty a výmysly, Stopy dávnej minulosti 1 a 2.* FOTO PRAVDA: MAREK VELČEK

Mária Jenčíková

Poznajú Slováci svoju históriu?

Veľmi nie. Historické vedomie Slovákov je dosť zanedbané. Mnoho Slovákov pohŕda slovenskou minulosťou - vidia v nej politiku. Napríklad v Česku nie je možné, aby niekto označil české dejiny za hlúposť. O Maďaroch ani nehovorím. Na poznaní minulosti sa buduje národné sebavedomie a Slováci veľmi sebavedomí nie sú. Z neznalosti minulosti - pochybujeme o súčasných kvalitách. Lenže chyba nie je v histórii, ale v nás.

Prečo sa o nás hovorí, že sme holubičí národ? Molpínsky démon, kanibalizmus a ďalšie fakty zachytené v knihe Stopy dávnej minulosti 2 o tom veľmi nesvedčia...

Predstavu o Slovanoch ako o holubičom národe vymyslel Ján Kollár. Je to panslávska predstava, ktorá mala pozdvihnúť naše sebavedomie. Nie historická realita. Slovania vošli do európskych dejín strašným spôsobom. Prokopios opisuje ukrutnosti, ktoré páchali: hovorí o cestách plných mŕtvych, o tom, že Slovania ľudí nezabíjajú tak ako iné národy, ale nastokávajú na kôl alebo ich utkajú palicami ako hady. Je to tendenčné posolstvo, jeho autorom je Byzantínec, obyvateľ Slovanmi ohrozovanej ríše, rozhodne ho však nemožno zľahčovať. **V úvode knihy je letopočet znázornený v tvare stužky. Je to iba grafický prvok, alebo metafora?**

Je to výmysel môjho syna, výborného dizajnéra, Jakuba Dvořáka. Je dobré zachytiť obsah knihy v prehľadnej chronológii. V dejinách sa niektoré veci dejú súčasne, inokedy sa nedeje nič. Do miest, kde je stužka zvinená, sme vtlesnili viacero udalostí, a tak sa nevdojak z technickej pomôcky stala metafora plynutia času. **Ktorá časť našich dejín je najviac „zamotaná“?**

Veľmi dlhý a málo prebádaný je pravek. Napríklad v bronzovej dobe stálo Slovensko na špičke európskeho vývoja, jeho dejiny sú porovnateľné s dejinami Grécka. V mohy-

lách zo staršej železnej doby v okolí Bratislavy sa našli hroby s nádobami, na ktorých sú zachytené najstaršie myty. Celkom im nerozumieme, ak sa však opakujú - napríklad motív ženy stojacej na vrchole stromu spojený so symbolmi slnka - ide určite o rozšírený báj. Báj približne z 8. storočia pred našim letopočtom, z homérskych čias! Škoda, že sme nemali Homéra, ktorý by tieto myty zapísal.

História nie je ťahákom, hovorí publicista Pavel Dvořák, ktorého knihy vychádzajú v rovnakých nákladoch ako detektívky

Porovnávajú dve verzie plavby argonautov za zlatým rúnom. Podľa oboch prešli aj naším územím. Je to skutočne pravda?

Sú vedci, ktorí si dokonca myslia, že argonauti rozumeli jazyku vtedajších obyvateľov Slovenska. Pravda, cesta argonautov, to nie je jedna cesta - je to báj, teda súhrn skúsenosti vtedajšieho sveta z mnohých ciest, ktoré Gréci podnikali. Ale nie je to zázrak, že naša kultúra je porovnateľná s kultúrou starých Grékov?

Príprava materiálu na knihu trvala tridsať rokov. Oplatilo sa?

História je mravčia práca, ale človek musí poznať svoje korene! Je v jeho prirodzenosti pýtať sa, čo bolo predtým... Podľa históriu zrozmie-

teľným spôsobom - to sa oplatí. Napokon, história ma živí. Tehličky som si pripravoval dlho, a teraz, po tridsiatich rokoch, z nich staviam stavby, ktoré sa ľuďom páčia. Je veľmi dôležité, aby sa história neuzaťvára do seba.

História si musí vystačiť s niekoľkými faktami, ktoré ďalej spája fantázia. Do akej miery je možné posúdiť jej objektivitu?

Umením historika je poskladať z faktov reťaz. Podľa spôsobu akým ich zostaví, sa do istej miery stáva tendenčným, nesmie si však vyslovene vymýšľať. Ak používa fantáziu, musí sa k nej priznať, nemôže ju vydávať za objektívnu realitu. Pravda, holé fakty sú niekedy dosť nudné, ak sa k nim však pridá príbeh, povýši sa text do literárnej polohy. Nesmie sa to však prehádzať.

Prečo ste sa rozhodli založiť vlastné vydavateľstvo Rak?

V našich podmienkach môže spisovateľ prežiť len vtedy, keď si knihy bude sám vydávať aj predávať. Istéže, moje vydavateľstvo má (okrem mňa) jediného zamestnanca, nemôžem si dovoliť zamestnávať ďalších, ktorí by ma obdremali od obchodných alebo marketingových záležitostí, preto je to niekedy nevďačná drina.

Lenže čo sa dá robiť, históriu sa človek ťažko užíva. Na druhej strane je príjemné, ak sa dozviem, že knihu, ktorá je na trhu niekoľko dní, tak ako sa to stalo so Stopami dávnej minulosti 2 (Slovensko v staroveku), si kúpilo dvetisíc čitateľov.

Získali ste množstvo cien -

Kronika anonymného notára kráľa Bela získala mimoriadnu cenu UNESCO v súťaži Najkrajšie knihy sveta. Prvý diel Stopy dávnej minulosti sa stal Najkrajšou knihou Slovenska, kniha získala aj cenu ministerstva kultúry...

Ceny - to je iba horčica, ktorá sa pridáva k párkom. A práve s párkom sú vždy najväčšie problémy. Kronika anonymného notára kráľa Bela je síce Najkrajšia kniha sveta, ale aj keď vyšla už pred niekoľkými rokmi v náklade necelých tritisíc kusov, stále nie je vypredaná. Ešte vždy máme na sklade niekoľko sto výtlačkov. História nie je ťahákom. Každý z titulov, ktoré sme vydali, sa predával celé roky. Vydavateľstvu Rak sa začalo dariť až vtedy, keď som pred štyrmi rokmi začal vydávať vlastné knihy. Z Krvavej gróšky, ktorú sme urobili spolu s Karolom Kállayom a vydali v spolupráci so Slovartom, sa už napríklad predalo 15-tisíc exemplárov.

Máte aj neprijateľov...

Veľmi málo, čitateľa aj vedci ma prijali veľmi príjemne. Na druhej strane je pravda, že veľa má tendenciu uzatvárať sa sama do seba. Keď som pred tridsiatimi rokmi prišiel so svojím spôsobom prezentácie dejín, niektorým historikom a archeológom sa to nepozdávalo. Považovali vedu za príliš dôstojnú na taký ľahký populárny tón. Zvykli si však a zväčša sa stali moimi priateľmi. Ja sa z toho teším - a rovnako z toho, ak moje knihy vychádzajú v rovnakých nákladoch ako detektívky.